

L'aigua termal com a font de riquesa

Carles Pascuet i Casanovas

L'aigua. Adorada, purificadora o principi de vida, l'aigua ha engendrat originals ritus que marquen cada civilització i que ens renova constantment. A través de les termes, hammam, saunes, fonts barroques o ciutats d'aigua, banys naturals o artificials, l'aigua ens fa descobrir la nostra història i la diversitat de les diferents cultures humanes.

"De l'aigua sorgeix tot el que és viu" diu el profeta a l'Alcorà XXI, 31

Segle XVI. Aparició indústries artesanals tèxtils

És al segle XVI quan comencen a aparèixer les primeres indústries artesanals tèxtils. L'aigua en va ser un element imprescindible. La seva existència a Escaldes ja era coneguda en l'antiguitat i va afavorir l'aparició d'artesans que l'aprofitaven per rentar la llana, amb l'inici de la indústria tèxtil. A partir del segle XVII, aquesta activitat es va concentrar a Escaldes i va afavorir alhora la creació d'un nucli d'habitatges, el que ara coneixem com *el barri*, a l'entorn de les fonts d'aigua calenta.

La troballa clau de la Revolució Industrial, sens dubte, fou la màquina de vapor, inventada ja l'any 1712. L'aplicació de la màquina de vapor a la indústria tèxtil representà l'aprofitament de noves fonts d'energia basades en el carbó, que, gràcies a la inversió en massa de capitals, féu possible que es pogués substituir o complementar l'esforç humà i el de l'aigua termal.

Segle XIX i XX. Primers hotels balnearis

La base de l'aparició dels primers hotels balnearis

Alma-Tadema. Els Banys de Caracal·la, 1899, col·lecció privada, Anglaterra (Giraudon).
Lucas Cranach, La Font de la Joventut, 1546, Berlín, Staatliche Museen Preussischer Kuiturbesitz.

s'ha d'anar a buscar en les termes romanes. Els romans van situar l'aigua en el centre de la vida quotidiana, tant per a la higiene com per a la cultura i el plaer. A les termes ja trobem una estuada graduació amb sales fredes, banys de vapor, massatges, piscines, biblioteques. Podem nomenar grandiosos monuments: banys de l'emperador Caracal·la a Roma (212-217).

A l'edat mitjana i malgrat la reprovació de l'Església, trobem banys escalfats amb forn, que a finals d'aquest període es van suprimir per les epidèmies. La creença dels poders de l'aigua van fer néixer el mite de la font de la joventut, on es banyaven persones d'edat avançada i malalts per retenir o retrobar la salut.

Al mateix temps que el mon cristià condemnava els banys, els àrabs conservaven la utilització dels banys de vapor a través del hammam.

No és fins al Renaixement que tornen a sorgir l'aigua com a tema freqüent de l'art i de l'arquitectura. Els banys termals tornen a esdevenir moda.

En l'època barroca l'aigua és l'element clau i pren un especial protagonisme en la vida quotidiana (apareixen fonts, places, jocs d'aigua).

Sorgeix la sauna com a pràctica habitual a l'est i al nord d'Europa. També apareixen els banys turcs (segle XVI) en establiments monumentals a final del segle XIX. També hem de fer menció dels banys de Pamukkale, a Turquia, considerats medicinals. Al Japó també s'utilitzen banys més refinats que s'associen amb aranges o marc de cafè.

El segle XVIII és favorable a l'obertura de balnearis arreu d'Europa; algunes estacions termals es transformen en viles de gran luxe. Amb el decurs del temps, l'estació termal deixa la plana i la muntanya per colonitzar el mar. Aquests centres són producte de la moda o del caprici i, per tant, el seu desenvolupament va lligat a les vicissituds de la vida política. En general, les estacions termals han estat sotmeses a normes molt estrictes respecte a la qualitat de les seves aigües. La cura termal, en el seu origen, no tenia un objectiu turístic; es tractava, més aviat, d'una cura terapèutica sota control mèdic.

Al segle XIX, els progressos tècnics aporten una nova utilització higiènica a través de les sales de bany. L'home troba el contacte amb les aigües naturals i es trasllada a ciutats termals o a la mar. Les abans esmentades virtuts terapèutiques de les aigües esdevenen motiu o justificació per efectuar un viatge, visitar una regió o un país, amb la qual cosa molts centres termals es transformen en *estacions de plaer*.

Al començament del segle XX es produeix l'apogeu de la freqüentació termal per tot Europa, milions de turistes termalistes visiten els centres més coneguts del continent. D'aquesta manera, el termalisme va esdevenir un luxe on la salut era la justificació per fer un turisme limitat a la regió d'acollida. Els centres termals comportaven al seu voltant la presència de casinos, sales de festes, hipòdroms i, d'època més recent, centres esportius.

Banquet dins del bany, miniatura de les *Memorable* de Valère Maxime, segle XV, Biblioteca Nacional, París.

Estufes de vapor medievals, miniatura del *Bellfortis* de Konrad Kyeser, 1405, Universitätsbibliothek, Göttingen.

Istanbul (Turquia), banys antics. Shirahone (Japó), banys naturals.

El termalisme desencadena la funció turística d'Escaldes a la fi del segle XIX i principi del XX. Són els anys en què es comencen a erigir els primers hotels balnearis i edificis amb la imponent arquitectura del granit, hotels que avui es mantenen sobris i esdevenen un dels principals atractius arquitectònics de la parròquia. Al llarg dels anys, molts hotels han anat tancant les portes, però d'altres s'han anat adaptant a les exigències d'un sector turístic extremament competitiu i han mantingut les termes com el tret distintiu.

1994. Inauguració de Caldea

En la dècada dels 80, el comú d'Escaldes-Engordany es planteja explotar un important recurs natural, l'**aigua termal**, que emergeix a 68° C en aquesta població.

El centre termal es va inaugurar el març de 1994, sota la forma jurídica d'una societat anònima de capital mixt, públic i privat. Actualment, i després d'una exitosa ampliació de capital, aquest és de 29.403.324 €, repartits entre més de 2.000 accionistes. L'èxit, no mancat de dificultats inicials, es tradueix en un creixement continuat de la seva activitat durant tot aquest temps. El nivell de visitants se situa al voltant dels 380.000 - 400.000 l'any.

Amb l'aparició de Caldea es crea un nou concepte: el *termoludisme*. El concepte, tot i la seva novetat en el món del termalisme, es construeix fent confluïr diferents experiències de diversos cultes al llarg de la història utilitzant l'aigua com a font de benestar. El termoludisme ofereix la interrelació harmoniosa entre el cos i l'aigua amb l'objectiu de relaxar-se i sentir-se bé. Caldea utilitza aquest terme per donar nom a una activitat saludable al voltant de l'aigua termal però amb una vocació més lúdica i social, diferent a la dels balnearis d'orientació terapèutica.

Durant aquests disset anys podem veure com el posicionament de Caldea ha sofert una evolució, acompanyada de la sociabilització que han tingut els serveis termals:

1994 - 2006: Caldea com a complement turístic:

Es comercialitza sense allotjament.

Es ven sense reserva, venda oberta.

Complement de l'esquí i les compres principalment.

Màrqueting enfocat a la venda en destí.

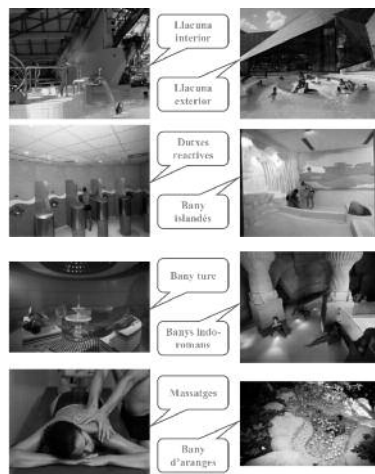
2007 - 2011: Caldea convertida en destí turístic:

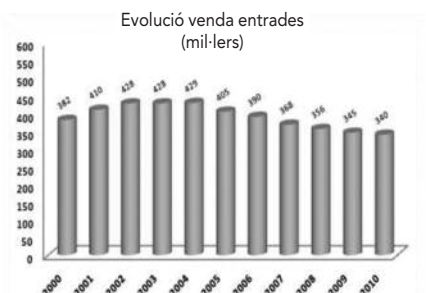
27% de clients entre els quals la motivació del viatge és Caldea.

Programes dirigits a turisme de salut i bellesa.

Venda de paquets amb allotjament.

Màrqueting enfocat a la venda en origen.

L'evolució de les dades de facturació i d'afluència consoliden Caldea no tan sols com un motor econòmic de la parròquia d'Escaldes-Engordany, sinó com un projecte de país complementari a la resta d'activitats turístiques i comercials.

El nou Caldea

La crisi econòmica actual, l'increment de la competència directa i indirecta, i una sensibilització creixent pel benestar integral (cos i ànima) i la salut van portar Caldea a fer un pas endavant reinventant, al igual que es va fer el 1994 amb el termoludisme, el serveis relacionats amb l'aigua termal.

El 2007 s'aprova la construcció d'un nou centre termal de nova generació i 12.500 m² addicionals als 32.000 m² actuals. La inauguració del nou centre està prevista a final de l'any 2012, amb una inversió de més de 43 milions d'€.

El nou centre, de darrera generació i molt més sofisticat que l'actual, pretén continuar fent de Caldea un referent en el món termal, amb el suport de la notorietat de la seva marca, a través de:

Serveis orientats al benestar integral (cos, ment, nutrició i bellesa).

Ambient de relaxació en unes instal·lacions modernes i originals.

Assessorament personalitzat.

Protocols i serveis orientats a l'excel·lència en atenció.

Tractaments innovadors i especialitzats.

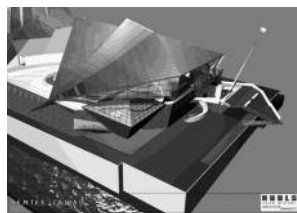
Cuina saludable.

Centre *fitness* referent a Andorra.

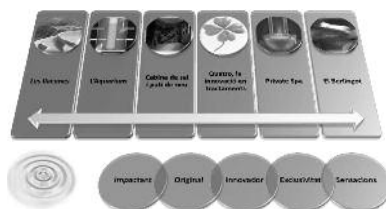
Les noves instal·lacions seran úniques:

- Tres llacunes interiors d'acer inoxidable, sobreposades les unes amb les altres, i inspirades en les casades de banys termals naturals de Pamukkale (Turquia). La instal·lació estarà equipada amb una combinació de brolladors d'aire i aigua, així com altres jocs d'aigua de darrera generació.

- Un aquari de 9 metres d'alçada i 3 d'amplada, ubicat a l'escala central i visible des de tot l'edifici: planta comercial, planta tractaments, planta llacunes i restaurant i planta *fitness*.

- Equipaments originals i diferencials, com el pati de neu i la sala de sal, que complementaran la resta serveis que s'oferiran.
- Planta de tractaments *Quatro*, amb forma de trèbol i dotat amb equipaments innovadors i tractaments exclusius.
- El Private Spa, on els clients podran gaudir de sensacions úniques i exclusives en un ambient íntim.
- El berlingot, com a complement emblemàtic i singular del conjunt arquitectònic. El client podrà *flotar* en un espai d'aigua i de repòs, que serà independent però alhora connectat a les llacunes centrals. Arquitectònicament i vist des de dalt, representa un diamant.

L'aigua, anomenada *or blanc* s'ha d'estimar i cuidar. L'aigua és un bé escàs, font de vida. Des de l'origen dels temps els homes han creat i edificat al costat dels rius. A les nostres mans és fer-ne un bon ús, perquè on hi ha aigua hi ha vida, riquesa, alegria i benestar.

Carles Pascuet i Casanovas,
 llicenciat en direcció i administració d'empreses per la UB
 i per l'Escola superior de comerç de Montpel·lier,
 i director general de Caldea